

Başvuru Numarası	: 2024/2844
Toplantı Tarihi/Sayısı	: 04.06.2025/61
Karar Numarası	: 2025/344
Başvuran	: V.D.
Başvuran Vekili	: -
Adres	: -
Muhatap Kurum/Kişi	: Siirt Valiliği (İl Jandarma Komutanlığı)
Muhatap Adres	: -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın; Gözpınar Jandarma Karakol Komutanlığının arama noktasında jandarma ekipleri tarafından zorla detaylı arama yapıldığı iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Batman-Siirt illeri arasındaki yol güzergahını her gün kullandığını,

b. Gözpınar Jandarma Karakol Komutanlığının arama noktasında narkotik polisleri tarafından yapılan rutin aramalarda herhangi bir problem yaşamazken aynı noktada görev yapan jandarma ekipleri tarafından uygulanan aramalarda hak ihlali ile karşılaştığını,

c. Aramalara itiraz etmeyerek iş birliği yapmalarına rağmen jandarma ekipleri tarafından zorla detaylı arama yapıldığını, bu uygulama sırasında hiçbir sabıka kaydı veya suç geçmişi bulunmayan kişilerin dahi aynı muameleye tabi tutulmakta olduğunu, pantolonları indirilerek arama yapıldığı, söz konusu işlem esnasında tüm personelin vücutlarını görebildiği bir ortamda bulunduklarını, bu durumun onurunu, kişisel haklarını ve mahremiyetini derinden zedelediğini ancak işi ve ailesi için bu yolu sürekli olarak kullanmak zorunda olduğunu iddia etmiştir.

3. Muhatap Siirt Valiliğinden (Siirt İl Jandarma Komutanlığı) alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuru konusuyla ilgili olarak başvuranın 21/12/2024 tarihinde Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezine (CİMER) de şikâyet başvurusunda bulunduğu, başvurusuna istinaden inceleme ve araştırma yapmak üzere heyet görevlendirildiği,

b. 9/1/2025 tarihinde tamamlanan araştırma dosyasında; iddia edilen hususlar ile ilgili somut delillere ve bilgiye ulaşılamaması nedeniyle herhangi bir suç veya disiplinsizlik saptanamadığına ve disiplin soruşturması yapılmasına gerek olmadığına dair karar verilmesi üzerine Kurtalan Kaymakamlığından işleme konulmama onayının alındığı belirtilmiştir.

4. Başvuranın adresine muhatapın yazılı görüşü gönderilmiş ancak başvurana ulaşılamadığından yazılı görüşü

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "*Kurumun görevleri*" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun görevleri arasında sayılmıştır.

6. 6701 sayılı Kanun'un "*Başvurular*" başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamında Kuruma bizzat başvuru yapabileceği belirtilmiştir.

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Gerekçeli kabul edilmezlik kararı*" başlıklı 67'nci maddesi şöyledir: "*(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.*"

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

8. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

9. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

10. İhtiyari Protokol Madde 4 (2) '*özgürlükten yoksun bırakılmayı*' '*herhangi bir adli, idarî veya diğer bir makamın emri üzerine kişinin kendi iradesi ile ayrılmasına izin verilmeyen kamusal da özel gözaltı yerlerinde tutulması, hapsedilmesi veya yerleştirilmesi*' olarak tanımlamaktadır. Bu tanım, özgürlükten yoksun bırakılmanın hem kamu hem de özel ortamlarda gerçekleşebileceğini özellikle kabul etmektedir (İşkence ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezanın Önlenmesi Alt Komitesi, İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Sözleşme'ye Ek İhtiyari Protokol, İhtiyari Protokolün 4'üncü Maddesine İlişkin 1 No'lu Genel Yorum, 4/7/2024).

11. Başvuran; Gözpinar Jandarma Karakol Komutanlığının arama noktasında jandarma personeli tarafından

zorla detaylı arama yapıldığını iddia etmiştir.

12. Siirt Valiliğinin (Siirt İl Jandarma Komutanlığı) cevabi yazısında; tanzim edilen araştırma raporunda başvuranın iddia ettiği hususlarla ilgili olarak somut delillere ve bilgiye ulaşılmaması nedeniyle herhangi bir personel hakkında disiplin soruşturması başlatılmasına gerek olmadığı kanaatine varıldığının ve başvuru konusu iddiaya ilişkin işleme konulmama kararının alındığı ifade edilmiştir.

13. Kötü muameleye maruz kalması nedeniyle mağdur olduğunu ileri süren kişilerin kötü muamele yasağı kapsamına giren ağırlıkta bir muamele görmüş olabileceklerini gösteren emare ve delil sunmaları gerektiğini belirtmek gerekir (Anayasa Mahkemesi [AYM], *Beyza Metin*, B. No: 2014/19426, 12/12/2018, para. 45).

14. İşkence ve kötü muamele iddiaları konusunda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), *makul şüphe bulunmaması* ya da *bütün makul kuşkunun ötesinde* şeklinde bir kanıtlama standardı uygulamaktadır. Ancak AİHM, bu kanıtlamaya yeterince sağlam, kesin ve birbirleriyle uyumlu çıkarsamaların ve aynı ölçüde çürütülememiş maddi karinelerin bir arada bulunmasıyla varılabileceğini kabul etmektedir (AİHM, *İrlanda/Birleşik Krallık*, B. No: 5310/71, 18/1/1978, para. 161).

15. İhlal iddiasında bulunan kişinin iddialarını ispat etmesi genel kural olduğundan hukuki ve fiili deliller ile desteklenmeyen başvurular açıkça dayanaktan yoksun kabul edilmektedir. AYM, ispat yükümlülüğü başvurana ait olmasına rağmen başvuran tarafından soyut şekilde birtakım hükümlere atıfta bulunulması ancak söz konusu hükümlerin nasıl ihlal edildiğinin açıklanmaması ve ispatlanmaması durumunda başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğuna karar vermiştir (AYM, *Muhittin Kaya*, B. No: 2013/1213, 4/12/2013, para. 32).

16. Başvuranın iddiası, muhatap Kurumun cevap yazısı, ekleri ve ilgili içtihatlarla birlikte incelendiğinde; söz konusu iddiaya ilişkin başvuran tarafından olayın yaşandığını iddia ettiği zamana dair tarih-saat gibi ayrıntıların belirtilmediği, bu bağlamda iddianın gerçek veya gerçek dışı olduğuna ilişkin herhangi bir değerlendirme yapılmasının mümkün olmadığı, keza iddiaların doğruluğunu destekler nitelikte bir emarenin de söz konusu olmadığı anlaşıldığından, bu bağlamda soyut beyan niteliğinde kaldığı ve somut delillerle desteklenmediği değerlendirildiğinden dayanaktan yoksun olduğu tespit edilen mezkûr iddianın kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

4/6/2025 tarihinde OY BİRLİĞİYLE karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye